

Bilimsel Çalışmalarda Özgünlük Kavramı Üzerine

On the Concept of Originality in Scientific Studies

İlknur Demirtaş¹ , Kadir Gedik¹⁻² , Nuray Gedik³⁻⁴ , Zehra Yiğit Avdan¹⁻²

¹Eskişehir Teknik Üniversitesi, Çevre Mühendisliği Bölümü, Eskişehir, Türkiye

²Eskişehir Teknik Üniversitesi, Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi, Eskişehir, Türkiye

³Eskişehir Teknik Üniversitesi, Öğrenme-Öğretme Gelişimi Birimi, Eskişehir, Türkiye

⁴Eskişehir Teknik Üniversitesi, Bilgisayar Teknolojileri Bölümü, Eskişehir, Türkiye

Özet

Bilimsel çalışmalarda özgünlüğün ne ifade ettiği ve nasıl ele alınması gerektiği tartışması, geçmişten günümüze netleştirilmesi zor bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Özgünlüğün açık ve ortak bir tanımını oluşturmak ve böyle soyut bir konuyu tüm bilimsel alanlar bağlamında tartışmak da oldukça zordur. Araştırmacı ve akademisyenlerin sürdürülebilir Ar-Ge faaliyetlerinde bulunabilmesi için özgünlüğü özümsemesi ve ölçülebilir şekilde yansıtması gerekmektedir. Bu çalışmada özgünlük kavramının alanyazında nasıl ele alındığının ortaya konulması amaçlanmıştır. Konu ile ilgili anahtar kelimeler Boolean operatörleri ile filtreleme yapılarak “*Web of Science, Scopus, ScienceDirect, Google Akademik, Microsoft Academic, TR Dizin*” akademik veri tabanlarında ve “*Researchgate, Quora, Edigate Insights*” akademik sosyal ağlarında taramalar gerçekleştirilmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgular, bilimsel özgünlük kavramının farklı disiplinlerdeki konu ve yöntem çeşitliliği nedeniyle bir disiplinden diğerine farklılaşabildiğini göstermektedir. Özgünlük ile yakın ilişkisi olan yaratıcılık, yenilik ve benzersizlik kavramlarının birbirleri arasındaki farkı anlamak önemlidir. Bu bağlamda araştırmacılar için özgünlüğe yönelik ipuçları sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Akademik çalışma, Bilimsel Yayın, Bilimsel Proje, Özgün Değer, Yenilik

Abstract

The issue of what originality means and how it should be addressed in scientific studies has been a controversial and much disputed subject. It is very difficult to come up with a clear and common definition and conceptualization of originality and to discuss such an intangible subject in the context of all scientific fields. In order for researchers and academics to engage in sustainable R&D activities, originality must be well understood and measurably reflected. This study aims to reveal how the concept of originality has been addressed conceptually in the literature. The keywords related to the subject were filtered with Boolean operators and queried in the academic databases of “*Web of Science, Scopus, ScienceDirect, Google Akademik, Microsoft Academic, TR Index*” and academic social networks of “*Researchgate, Quora, Edigate Insights*”. The results show that due to the variation in the topics, approaches and methodologies within different disciplines, the concept of scientific originality differs from one discipline to another. It is very important to understand the difference between the concepts of creativity, novelty and uniqueness, which are closely related to originality. As such, this study offers clues on originality for researchers.

Keywords: Academic Study, Scientific Paper, Scientific Project, Original Value, Novelty

Bir bilimsel çalışmayı niteleyen başlıca özellikler arasında gösterilen “özgünlük” kavramının tam olarak neyi ifade ettiği ve bir çalışmayı özgün kılan niteliklerin neler olduğu bilim insanları tarafından halen tartışılmakta olan bir konudur. Araştırmacılar tarafından ne/nasıl olduğuna yönelik tartışmaları 19. yüzyıla kadar uzanan özgünlük kavramını, bilimsel projelerin, araştırmaların ve ürünlerin (makale, bildiri vb.) değerlendirilmesinde belki de uzlaşımın en zor olduğu hususlardan biri olarak ifade etmek yanlış olmayacaktır (Baptista, Frick, Holley, Remmik, & Tesch, 2015; Bartel, 1985; Boring, 1927; Dirk, 1999; Morgan, 1985).

Boring (1927) bilimde özgünlüğün sadece yenilikle sınırlı olmadığını ve bir keşfin veya teorinin sistematik yönleriyle, yani veri ve koşulların seçilmesi, bunların sıralanması, oluşturulması veya sergilenmesi ile ilgili olduğunu vurgulamıştır. Özgünlük kavramı, ilerleyen yıllardaki bilimsel yayınlarda, projelerde, doktora ve yüksek lisans tezlerinde, farklı disiplinlerde yenilik, yaratıcılık ve benzerlik gibi ifadeler ile kullanılmıştır. Ancak, geçmişten günümüze özgünlüğün açık ve ortak bir tanımını oluşturmak ve tartışmak, bu kavramın soyut olması ve standardının olmaması gibi zorluklar barındırmaktadır (Alajami, 2020;

İletişim / Correspondence:

İlknur Demirtaş

Çevre Mühendisliği Bölümü, Eskişehir
Teknik Üniversitesi, Eskişehir
e-posta: ilknurozudogru@ogr.eskisehir.
edu.tr

Yükseköğretim Dergisi / TÜBA Higher Education Research/Review (TÜBA-HER), 13 (1), 129-142. © 2023 TÜBA
Geliş tarihi / Received: Eylül / September 01, 2022; Kabul tarihi / Accepted: Mart / March 14, 2023
Bu makalenin atf künyesi / How to cite this article: Demirtaş, İ., Gedik, K., Gedik, N. & Avdan, Z. Y. (2023). Bilimsel
Çalışmalarda Özgünlük Kavramı Üzerine. *Yükseköğretim Dergisi*, 13(1), 129-142. doi: 10.2399/yod.23.1169711

ORCID: İ. Demirtaş: 0000-0002-5264-4559; K. Gedik: 0000-0002-1391-9265; N. Gedik: 0000-0003-3251-1123;
Z. Y. Avdan: 0000-0001-7445-3393

Dirk, 1999; Shibayama & Wang, 2020; Şuteu, 2022). Özgünlük, yeni bilgi keşifleriyle ilerleyen bilimde temel değerlerden birini oluşturduğu için önem arz etmektedir (Shibayama & Wang, 2020). Bilimsel çalışmanın sonucunda bilimsel bir katkı üretmenin araştırmadaki önemi dikkate alındığında bu katkının özgün olarak kabul edilebilir olması gerekmektedir ve günümüzde bir bilimsel çalışmanın olmazsa olmaz özelliği olarak gösterilmektedir (Al-Shukaili & Al-Maniri, 2017).

Kavramsal olarak ele alındığında “araştırma”, bilimsel bilgilerden yola çıkarak yeni bir şeyler keşfetmeye yönelik eylemler olarak tanımlanırken, bilimsel araştırma sistematik veri toplama, analiz etme ve yorumlama süreci olarak ifade edilmektedir (Almila, 2017). Bilimsel araştırma projeleri ise yükseköğretim kurumları, ulusal ve/veya uluslararası araştırma kurumları ya da kuruluşlarının bilimsel araştırmaları desteklemek için geliştirdiği bir uygulamadır (Anadolu Üniversitesi, 2022; Yaşar Üniversitesi, 2022). Araştırmaların temel işlevi mevcut bilgiyi iyileştirmek, bilinmeyenleri ortaya koymak, sorun/probleme çözüm üretmek üzerinedir. Bu amaç doğrultusunda tasarlanan bir araştırma projesinin özgün değer, yöntem, proje yönetimi/ekip ve araştırma olanakları, yaygın etki gibi belirli niteliklere sahip olması gerekmektedir. Bir araştırma önerisi yazımında ilk basamak olarak özgün bakış açısı gerektiren bir fikir sahibi olmak gösterilir (De la Rosa, 2020). Araştırma projelerindeki özgün niteliğin bu kapsamda tanımlanması, proje değerlendirmesinde kayda değer bir öneme sahip olmasından ötürü oldukça değerlidir (Alajami, 2020). Dolayısıyla, herhangi bir araştırma projesinin oluşturulmasında veya değerlendirilmesinde hem araştırmacıları hem de araştırma kurumlarını doğrudan ilgilendiren, temel bir araştırma parametresi olan özgünlük kavramının, çalışmanın başlangıcında net olarak anlaşılması gerekmektedir. Bu konu da, özgün bir araştırmacının standartları nedir ve ne olmalıdır gibi soruların tartışılmasına altlık oluşturmaktadır. Ayrıca özgünlük, bilimsel çalışmaların yanı sıra endüstrideki yaratıcı süreçlerin iyileştirilmesi için de öne çıkan parametrelerden biridir. Farklı ürün geliştirme alanlarında yaratıcı fikir üretimi üzerinde özgünlük ve yenilik ölçütleri dikkate alınmaktadır (Ouzir, 2020).

Bilimsel çalışmalar değerlendirilirken, başvuruların reddedilmesinin en yaygın nedenlerinden biri teorik katkının yetersiz olmasıdır (Ågerfalk, 2014). Teorik katkı, hem özgünlük hem de fayda sağlama bağlamındaki tartışmalardan ileri gelmektedir (Ågerfalk, 2014; Corley & Gioia, 2011). Teorik katkıyı değerlendirmek için çalışmanın özgünlüğü bir kriter olarak ele alınır (Miranda, Berente, Seidel, Safadi, & Burton-Jones, 2022). Aaltio (2009) ise özgünlüğün herhangi bir bilimsel katkıyı etkilediğini ve kendi bilgi alanına katkıda bulunduğu özgün olabileceğini ifade etmiştir. Bu doğrultuda, bilimsel bir çalışmada ilk basamak olarak gösterilen özgünlük, yetersiz bulunduğu çalışmanın kesin reddetme gerekçesinde de önemli bir paya sahiptir (Ågerfalk, 2014; De la Rosa, 2020).

Çelik vd. (2014) tarafından dergi hakem ve editörleriyle yürütülen araştırma sonuçlarına göre, eğitim alanındaki dergilere yollanan çalışmaların akademik dergilerde kabul edilmesine engel olan birincil neden olarak araştırma konusunun özgün olmaması sonucuna varılmıştır.

Bilimsel çalışmaların yaygın etkisini artırabilmek için akademik veri tabanları, akademik sosyal ağlar ve diğer kişisel yayın platformları kullanılmaktadır. Bu akademik veri tabanları (örn. Web of Science, Scopus, ScienceDirect, Google Akademik, Microsoft Academic, TR Dizin) genel hatlarıyla yayın tarama ve literatür konusunda daha fazla yardımcı olurken Researchgate, Quora, Editage Insights gibi akademik sosyal ağlarda ise akademik araştırmalara, tartışma başlıklarına, araştırmacılara ait bilgilere, yayın bilgilerine vb. yer verilmektedir. Akademik sosyal ağlar, araştırmacıları ortak konularda bir araya getirmeyi amaçlayan platformlar olup, kullanıcılar kendilerine hesap açarak yayınlarını ve ilgi alanlarını paylaşır ve tartışmalarda bulunurlar (UMW Libraries, 2022). Bunlardan Researchgate araştırma paylaşmak, keşfetmek ve tartışmak için yaygın olarak kullanılan platformdur (Meishar-Tal & Pieterse, 2017). Söz konusu akademik sosyal ağlardaki kullanıcılar içerisinde özgünlük kavramını merak eden bir topluluğun olduğu ve bu kavramın netleştirilmeye ihtiyaç duyulduğu da anlaşılmaktadır.

Geçmişten günümüze tartışılan, açık ve ortak bir tanımı olmayan özgünlük kavramının hem araştırma kurumları hem de araştırmacılar için önemi dikkate alındığında bu çalışma, bilimsel çalışmalarını inceleyerek özgünlük kavramının alanyazında kavramsal olarak nasıl ele alındığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışma sonuçlarının araştırmacılar için özgünlük kavramının daha iyi anlaşılmasına ve pratikte uygulanabilmesine katkı sunması hedeflenmektedir.

Yöntem

Çalışmada alanyazın taraması yapılmıştır. Bu amaçla “özgünlük, özgün değer, araştırma projesi, bilim, bilimsel çalışma, bilimsel araştırma (originality, novelty, research project, project)” anahtar kelimeleri Boolean operatörleri (AND, OR, NOT) ile filtreleme yapılarak taranmıştır. Çalışmada kullanılan süreç şematik olarak Şekil 1’de verilmiştir. Özgünlüğün bilimsel çalışmalardaki yerinin değerlendirilmesi için belirlenen anahtar kelimelerin “Web of Science, Scopus, ScienceDirect, Google Akademik, Microsoft Academic, TR Dizin” akademik veri tabanlarında birincil, ikincil ve üçüncül kaynak taramaları gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, özgünlük kavramının tartışıldığı çeşitli akademik sosyal ağlardan Researchgate, Quora, Editage Insights üzerinden konu ile ilgili tartışma başlıklarına Tablo 1) verilen cevaplar da incelenmiştir. Tablo 1’de ilgili veri tabanlarında sorulan soruların yanında sorulara verilen cevap sayıları ve konu ile ilgili soruyu soran kişilerin ülkeleri de verilmiştir.

Tablo 1. Researchgate, Quora, Edigate Insights akademik sosyal ağları tartışma başlıklarına ait bilgiler.

Soru	Sorunun sorulduğu ülke	Cevap sayısı	Akademik sosyal ağ	Tarih
Yazıda özgünlük ne kadar önemlidir?	-	10	Quora	2021
Araştırma her zaman özgün bir çalışma mıdır?	-	2	Quora	2020
Bilimsel araştırmalarda özgünlük ne anlama gelir?	Hindistan	2	Quora	2020
Bir metnin özgünlüğü hakkında yorum yapmam istendiğinde neye odaklanmalıyım?	-	1	Editage Insights	2020
Bir araştırma çalışmasını özgün ve önemli kılan nedir?	Nijerya	9	Researchgate	2020
İyi bir araştırma makalesinin nitelikleri nelerdir?	Kanada	59	Researchgate	2020
Sizce bilimsel araştırmalarda özgünlükten ne kastedilmektedir?	Irak	88	Researchgate	2020
Akademik bir projede yenilik ile ne kastedilmektedir?	Hindistan	3	Quora	2020
Yaratıcılığın akıcılık, esneklik ve özgünlükten farkı nedir?	Çin	13	Researchgate	2019
Araştırma projemizin özgünlüğünü nasıl sağlarız?	Mısır	8	Researchgate	2018
Makalede araştırmamın yeniliğini nasıl vurgulayabilirim?	-	1	Editage Insights	2018
Araştırmada yenilik nedir?	-	2	Editage Insights	2018
Dokümanların özgünlüğü nasıl kontrol edilir?	-	3	Quora	2017
Bir makalenin özgünlüğünü nasıl ölçebilirsiniz?	-	5	Quora	2017
Alıntıların sayısı çalışmanın kalitesini veya özgünlüğünü yansıtır mı?	Cezayir	169	Researchgate	2017
Bilimsel araştırmalarda özgünlük ne demektir?	Etiyopya	10	Researchgate	2017
Araştırmanın özgün olup olmadığını nasıl anlarsınız?	-	8	Quora	2016
Araştırmada özgünlük nedir?	Kamerun	121	Researchgate	2016
Araştırmada özgünlük olarak varsayılan nedir?	-	1	Quora	2014
Araştırma özgünlüğünün kriterleri nelerdir?	Cezayir	13	Researchgate	2013

Quora ve Edigate Insights platformlarında soru soran kişilerin bilgilerinin açık olmaması, soruların anonim olarak sorulması veya ülke bilgisine erişilemediğinden bu platformlarda soruların sorulduğu ülke kısmı genellikle boş bırakılmış, özellikle Researchgate platformundaki bilgiler dikkate alınmıştır. Bunların yanı sıra özgünlük tanımları için çevrimiçi sözlüklerden (TDK, Oxford, Collins) ve OECD'nin yayınladığı raporlardan (Oslo Kılavuzu, Frascati Kılavuzu) da yararlanılmıştır. Bilimsel çalışma/araştırma ifadeleri proje ile benzer yaklaşımla ele alınmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Akademik veri tabanlarından elde edilen yayınlar ile akademik sosyal ağlarda bulunan tartışma soruları ve yanıtları içerik analizi ile incelenmiştir. Bu amaçla ele alınan yayınlar ve araştırılan/tartışılan sorular, özgünlük kavramının nasıl tanımlandığı, ifadelerdeki kavramın yaratıcılık, yenilik ve benzersizlik ifadelerinden nasıl farklılaştığı/benzestığı boyutlarıyla incelenerek birlikte yorumlanmıştır.

Bulgular ve Tartışma

Özgünlük Kavramı

Özgünlük kavramının açık ve ortak bir tanımının bulunmamasından dolayı öncelikle özgünlük kavramı üzerine yapılan çalışmalar gözden geçirilmiştir. ■ Şekil 1'de yer alan akademik veri tabanları üzerinden taranan kaynaklar ve bu kaynaklara atıfta bulunan/diğer ilgili çalışmalardan oluşan 78 çalışma gözden geçirilmiştir. Bu kaynaklar arasından toplam 63 tanesi çalışma kapsamında değerlendirilmiştir. Ayrıca, akademik sosyal ağlarda yer alan toplam 20 soru değerlendirmeye alınmıştır. Bulguların yorumlanmasında Oslo ve Frascati Kılavuzlarından da yararlanılmıştır.

Özgünlük kavramı Türkçe'de "öz" kelimesinden gelmekle beraber yabancı dilde "orijinal" kelimesi ile karşılık bulmaktadır. Özgünlük İngilizce'de "original+ity" olarak kullanılmaktadır. Burada "original" Latince kökenli olup başlangıç ve doğum anlamına gelen *originem* kelimesinden gelmektedir (Burkitt, 1922). Özgünlük ifadesinin çalışma kapsamında taranan kaynaklara göre tanımları ■ Tablo 2'de özetlenmiştir.

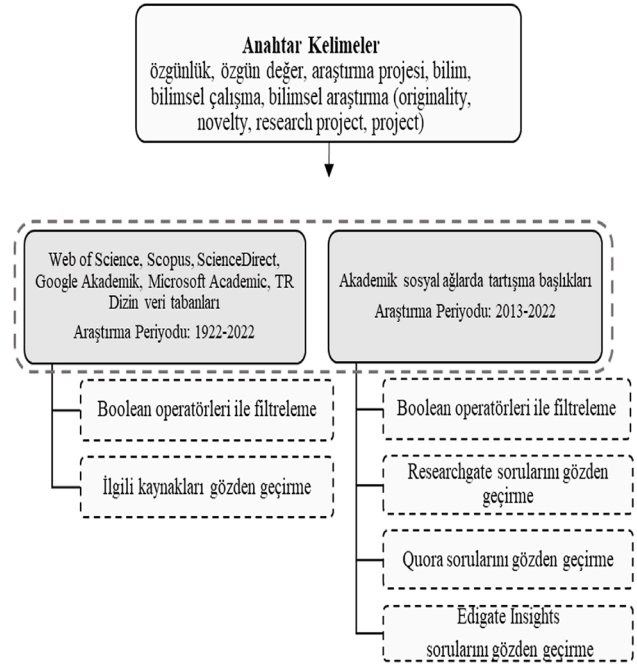
Tablo 2 dikkate alındığında çok sayıda özgünlük tanımının olduğu ve “yeni” teriminin neredeyse her tanımda kullanıldığı görülmektedir. “Yenilik” ifadesinin oldukça sık kullanılması, özgünlük kavramı ile yaşanan karışıklığı beraberinde getirmektedir. Yeniliğin yanında yaratıcılık ve benzersizlik kavramları da özgünlük ile benzer ve sık kullanılan ifadelerdir. Bu nedenle, çalışmanın bir sonraki adımında özgünlük kavramının söz konusu kavramlar ile nasıl örtüştüğü/farklılaştığı irdelenmiştir.

Özgünlük Kavramının Yaratıcılık, Yenilik ve Benzersizlik İfadelerinden Farkı

Özgünlük, yaratıcılık, yenilik ve benzersizlik ifadelerinin Alajami (2020) tarafından detaylı olarak irdendiği görülmüştür. Birbirleri ile alakalı ve karıştırılabilir olan bu ifadeler arasında yenilik, hem benzersizlik hem de yaratıcılık tanımlamalarında kullanılan bir kavram olmasından dolayı birlikte anlatılmıştır. Yenilik ve benzersizlik ifadeleri, özgünlüğün nasıl algılandığına bağlı olarak değişmektedir. Bir araştırma yürütmek, illa özgün olduğu anlamına gelmemektedir.

Tablo 2. Özgünlük tanımları.

Tanım	Kaynak
Özgün olma durumu, orijinalite, orijinallik.	(TDK)
Daha önce var olan her şeyden farklı bir şekilde yeni ve ilginç olma niteliği.	(Oxford)
Orijinal olmanın kalitesi veya koşulu, yaratma veya yenilik yapma yeteneği, orijinal olan şey.	(Collins)
Çalışmanın tamamen yeni olması.	Douglas, Jillian, Thomas, ve Eric (2006)
Önceki bir fikri farklı durumlarda veya bağlamlarda incelemek ve analiz etmek, hatta önceki kavramlar arasındaki ilişkiler hakkında yeni bir tartışma yapmak.	(Gordon, 2007)
Projenizi diğer tüm çalışmalardan ayıran, kendine özgün kılan nitelik.	(Bilgiç, 2017)
Bir projenin ya çözülmemiş bir probleme yeni bir çözüm önerisi getirmesi ya da çözülmemiş bir probleme daha iyi ve farklı bir çözüm önerisi getirmesi.	(Temel, 2017)
Daha önce sunulmamış yeni bilgi.	Researchgate
Eşsiz araştırma.	
Mevcut araştırmaya yeni bir açı katmak veya bir dizi yayınlanmış araştırma verisinden yeni sonuçlar çıkarmak.	
Benzersiz bir araştırma.	
Topluma ve insanlığa hizmet eden bilimsel değeri yüksek çeşitli araştırmaların üretilmesi.	
Yenilikçi bir fikre sahip olmak ve onu gerçeğe dönüştürmek.	
Yaratılan ya da icat edilen eserlerin yeni ya da yeni olma yönü.	
Yeni bilginin yaratılması.	
Bulguların, bir bilgi birikimine yeni bir şey katması.	
Mevcut bilgi birikimi üzerinde bazı metodolojik ve teorik çıkarımlarla eski bir sorunu bazı yeni yollarla ele almak.	
Bir araştırma alanına bu alandaki fikir birliğinin ötesinde yeni bilgiler eklemek.	Quora
Araştırma konunuzda ve yaklaşımınızda özgün ve benzersiz olmak.	
Araştırmada yenilik, yeni konu, bazı deneyler veya işlemler yapmanın yeni yöntemi.	
Benzersizliği olan başlangıç noktası.	Editage Insights
Araştırmanın çok önemli bir yönü.	
Daha önce hiç yapılmamış olan.	

Sekil 1. Çalışmada kullanılan literatür taraması sistematığı.

Her araştırma, yapıldığı süreçte yani sorunu ele alma biçimi, araştırma süresi ve üzerine inşa edildiği veriler açısından benzersizdir. Bir araştırma projesinin benzersizliği onu diğer projelerden ayıran özelliğidir. Dolayısıyla benzersizlik, özgünlüğün bir değeri olsa da, eseri özgün kılmak için tek başına yeterli olmamaktadır. Bir araştırma, henüz çalışılmamış yeni bir probleme dayanan bazı gerçekler, daha önce çıkarılmamış sonuçlar veya çalışma alanı koşullarının yetersiz olması nedeni ile de yeni olabilmektedir. Aynı zamanda böyle bir araştırma özgün olarak kabul de edilmeyebilir. Özetle, araştırmanın benzersizliği araştırma ürünü ile benzer araştırmayı birbirinden ayırdığı, yeniliğinin ise araştırmada ele alınan problemlerin, soruların veya bulguların yeni olduğu anlamına gelmektedir. Bu nedenle, her yeni araştırma benzersizdir, ancak özgün olmayabilir. Özgünlük, benzersizliği ve yeniliği aşan bir konu olup, diğer bağlamlarla ilişkili geniş ve karmaşık bir kavramdır (Alajami, 2020). Özgünlük, bir araştırmacının, bir araştırmacının okuması, araştırması, ilgili materyalle etkileşimi ve aynı zamanda düşünsel ürünlerini kendi ifadeleriyle formüle etmesi sonucunda ortaya çıkmış bir eser olduğu anlamına gelmektedir. Ayrıca yaratıcılık ve yenilik/inovasyon da araştırma projesinde özgünlüğe işaret eden terimlerdir (Krapež, 2013).

Farklı alanlarda yenilik/inovasyon kavramına yönelik farklı yorumların bulunduğu görülmektedir. Ekonomi ve işletme gibi alanlarda bu kavram temel bir değer olarak ele alınmakta, Ar-Ge boyutuyla da değerlendirilmektedir. Antropolojist Barnett yeniliği, mevcut formlarından nitelik olarak farklı olan yeni bir düşünce, fikir ya da herhangi şeyin oluştuğu süreç olarak ifade etmektedir (Robertson, 1967). “Yeniliklerin Benimsenmesi/Yayılmaması” yaklaşımıyla dikkat çeken bir isim olan Rogers (2003) yeniliği yeni bir fikir, davranış ya da uygulama olarak tanımlarken; Crumpton (2012) daha iyi, etkili ve etkin süreçlerin, hizmetlerin, fikirlerin ya da yaratıcılığı besleyen kültürlerin oluşturulması şeklinde ifade etmektedir.

Türkiye'nin de üyesi olduğu Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) tarafından bilim, yenilik ve teknoloji göstergeleri kavramları üzerine Frascati (Araştırma ve Deneysel Geliştirme Taramaları için Önerilen Standart Uygulama), Oslo (Yenilik Verilerinin Toplanması ve Yorumlanması için İlkeler) ve Canberra (Bilim ve Teknolojiye Ayrılmış İnsan Kaynaklarının Ölçümü Hakkında Kılavuz) isimli yöntemsel kılavuzlar geliştirilmiştir. 11. Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu'nun 10 Mart 2005 tarihinde yaptığı toplantıda “Frascati, Oslo ve Canberra Kılavuzları'nın tüm kamu kurum ve kuruluşlarında Ar-Ge istatistiklerinin toplanması, Ar-Ge ve Ar-Ge desteği kapsamına giren konuların belirlenmesi ve ilgili diğer hususlarda referans olarak kullanılmasına” ve “kılavuzların toplumun ilgili kesimleri tarafından benimsenmesi için yaygınlaştırma çalışmaları yapmak üzere” Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK)'ın görevlendirilmesine karar verilmiştir (TÜBİTAK, 2005b).

OECD tarafından geliştirilen Oslo Kılavuzu'nun 1992'deki ilk versiyonunda üretim sektöründeki firmalara yönelik yenilik/inovasyon tanımına odaklanılmışken, sonraki iki versiyonda hizmet sektörü de kapsanarak, “işletme içi uygulamalarda, işyeri organizasyonunda veya dış ilişkilerde yeni veya önemli derecede iyileştirilmiş bir ürün (mal veya hizmet), veya süreç, yeni bir pazarlama yöntemi ya da yeni bir organizasyonel yöntemin gerçekleştirilmesi” tanımı yapılmıştır (TÜBİTAK, 2005a, s. 50). Burada ürün yeniliği ve süreç yeniliği kavramları ön planda tutulmuştur. 2018'deki dördüncü versiyon kılavuzda ise kullanıcı ilgisinin ve pratik deneyimlerinin önemsendiği belirtilmektedir (OECD, 2018). Dolayısıyla, bir yenilik/inovasyon, yeni ya da mevcut ürün ve/veya süreçlerden önemli ölçüde farklılaşan ve potansiyel kullanıcılara hazır hale getirilen ürün ya da süreç veya her ikisinin kombinasyonu şeklinde tanımlanmaktadır. Özgünlük bağlamında ele alındığında, bilimsel çalışmaların yenilikçi olabilmesi için süreç veya ürün yeniliğinin önemli bir unsur olduğu ifade edilebilir. 2018 versiyonunda sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin değerlendirilmesinde de işe koşulabileceği vurgusu yer almaktadır. Bu hedeflerin ülkemizde TÜBİTAK tarafından teknolojik ve bilimsel çalışmalara verilen destek çağrılarında önemli bir yer kapladığı görülmektedir.

Rogers (2003)'a göre, bir yeniliği “yeni” yapan şey sadece yeni bilgi olması olmayıp, aynı zamanda yeniliğin benimsenmesindeki sahip olunan bilgi, ikna ve edinilen karardır. Oslo Kılavuzu'nda, yeni bilgi ve teknolojinin yayılmasının yeniliğin merkezinde olduğu vurgulanmaktadır (TÜBİTAK, 2005a). Yeniliklerin Yayılması Teorisine göre, yeniliğin “yeni” olma durumu kavram ya da tasarım bağlamında yeni olmayı zorunlu kılmayıp, kişilerin algıladığı beş özelliğe göre belirlenmektedir: 1) göreceli avantaj, 2) uyum, 3) karmaşıklık, 4) denenebilirlik ve 5) gözlenebilirlik (Rogers, 1995). Dolayısıyla bu beş unsur yeniliklerin kişiler tarafından kabulünü/adapte olmasını sağlamaktadır. Buna göre, yeniliğin mevcut uygulama/fikirden farklı olarak getirdiği ekonomik, prestij vb. avantajlar, kişilerin bu yeniliğe adaptasyonunu doğrudan etkilemektedir. Yeniliğin mevcut yararlanıcıların deneyimleri ve gereksinimleriyle uyumu ve uygunluğu da bir diğer özelliktir. Karmaşıklık ile kastedilen, yeniliğin anlaşılması ve kullanılmasındaki algılanan zorluk derecesi olarak tanımlanmaktadır. Yenilik ne kadar basit, anlaşılır ve kullanılabilir olursa o kadar hızlı kabul edilmektedir. Denenebilirlik ise sınırlı bir şekilde yeniliğin denenmesinin gerekliliğine işaret eder. Son olarak, gözlenebilirlik ile yeniliğin başkalarına görünür halde olması ve sonuçlarının ne olduğunun izlenmesine olanak tanınması önem taşımaktadır. Bu özelliklerin bilimsel çalışmaların özgünlük değerinin belirlenmesinde özellikle bilimsel çalışmaların yenilikçi tarafını değerlendirenler için de etkili bir referans olduğu değerlendirilebilir. Ancak bu yaklaşımların ortaya çıkışında ve yorumlanmasında Ar-Ge çalışmalarına yer verilse de odakta işletmelerin, ekonomi ve iş sektörünün ön planda tutulduğu unutulmamalıdır.

Ayrıca Oslo Kılavuzu'nda da belirtildiği gibi, yenilik “üretim öncesi, üretim ve dağıtımına ilişkin geliştirmenin sonraki safhaları, daha düşük yenilik derecesine sahip geliştirme faaliyetleri, eğitim ve pazar hazırlığı gibi destek faaliyetleri ve ürün ve süreç yenilikleri olmayan yeni pazarlama yöntemleri veya yeni organizasyonel yöntemler gibi yeniliklere ilişkin uygulama faaliyetleri gibi Ar-Ge'ye dâhil edilmeyen çeşitli faaliyetlerden meydana gelmektedir. Yenilik faaliyetleri aynı zamanda Ar-Ge'nin bir parçası olmayan harici bilgi veya sermaye malları edinimini de içerebilir” (TÜBİTAK, 2005a, s.22). Bu nedenle yenilik, bilimsel çalışmaların özgünlüğünde önemli bir unsur olsa da yeterli değildir.

OECD tarafından geliştirilen bir diğer kılavuz olan Frascati ise Ar-Ge'ye tahsis edilen finans ve insan kaynakları ölçümü konularını ve temel araştırma, uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme olmak üzere Ar-Ge'nin üç temel faaliyetleri ile ilgili kavramları kapsamaktadır. Bu kılavuzda özgünlük kavramı uygulamalı araştırma tanımında “Yeni bilgi elde etme amacıyla üstlenilen özgün bir araştırmadır. Bununla birlikte, öncelikle belirli bir pratik amaç veya hedefe yöneliktir.” ifadesiyle karşımıza çıkmaktadır (TÜBİTAK, 2002, s. 78). Bu doğrultuda uygulamalı araştırmada belirlenen hedeflere ulaşmada yeni yöntem/yollar belirlemek için bu araştırmaların yürütülmesi gerekliliği ifade edilmiştir.

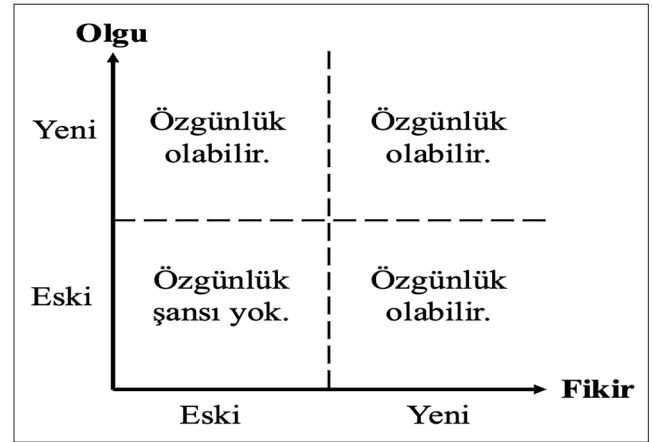
Yaratıcılık tanımı ile ilgili genel bir ifade olmamasına rağmen yenilik, özgünlük, değer, fayda, etkinlik gibi faktörlere bağlı olduğu bilinmektedir. Özgünlük hem yaratıcılık hem de yenilikçilik açısından önemli ve çoğu araştırmacının hemfikir olduğu yaratıcılığın tek bileşenidir (Acar, Burnett, & Cabra, 2017). Runco vd. (2005) özgünlüğün yaratıcılıkla ilişkili ve yaratıcılığın olması için de özgünlüğün zorunlu/şart olduğunu savunmuş, fakat özgünlüğün, yaratıcılık için zorunlu bir bileşen olsa da tek bir bileşen olmadığını ifade etmiştir (Runco, Illies, & Eisenman, 2005).

Özgünlük kavramı, tanımı ve benzer amaçlarla kullanılan diğer kavramlar akademik sosyal ağ kullanıcıları arasında da merak konusu olmuştur. Bu amaçla hazırlanan Tablo 1 incelendiğinde Researchgate platformundaki özgünlük ile ilgili soruların büyük çoğunluğunun Irak, Kamerun, Etiyopya gibi gelişmemiş ülkelerden geldiği görülmektedir. Researchgate, Quora, Editage Insights akademik sosyal ağların kuruluş tarihleri sırasıyla 2008, 2009 ve 2002'dir. 2016 yılından itibaren 2020 yılına kadar özgünlük hakkındaki sorularda bir artışın olduğu açıktır. Akademik sosyal ağlardaki tartışma başlıkları incelendiğinde yenilik ifadesinin bilimsel çalışmalarda da önemli bir kavram olduğu anlaşılmaktadır. Fakat buradaki yenilik ifadesi genellikle özgünlük ifadesinin eş anlamlısı olarak doğrudan onu çağrıştırmaktadır. Buna ek olarak “Akademik bir projede yenilik ile ne kastedilmektedir?” sorusuna verilen cevaplar arasında düşünme sürecinde, projenin yürütülmesinde ve daha sonrasında geniş kapsamlı bir etkiye sahip sonuçlarda özgün bulunduğu zaman yenilikten söz edilebileceği dile getirilmiştir.

Yaratıcılık kavramı ile ilgili ise “Yaratıcılığın akıcılık, esneklik ve özgünlükten farkı nedir?” sorusuna verilen cevaplar arasında özgünlüğün (veya yeniliğin) yaratıcılık tanımlarında ortak bir ölçüt olduğu bununla birlikte özgünlüğün tek başına yaratıcılığın unsuru olmadığı çıkarımı yapılabilmektedir.

Özgün Niteliğe Karar Verme

Karar mercii birimler/kurumlar, araştırma projelerini veya bilimsel çalışmalarını değerlendirirken ve kabul ederken özgünlük kavramına vurgu yapmaktadır. Kimi kaynaklarda proje değerlendirme sürecinde özgün niteliğe yönelik açıklamalar bulunmaktadır. Ancak bu açıklamalar özgün bir ürünün ne olduğuna dair net bir ölçüt belirtmemektedir. Hakem değerlendirmeleri sonucunda kimi değerlendiricinin özgün bulunduğu bir çalışma diğer değerlendiriciler tarafından özgün bulunmayabilmektedir. Araştırma projesinin özgün nitelikte olup olmadığına karar verilirken Şekil 2'de yer alan matris önerilebilir.

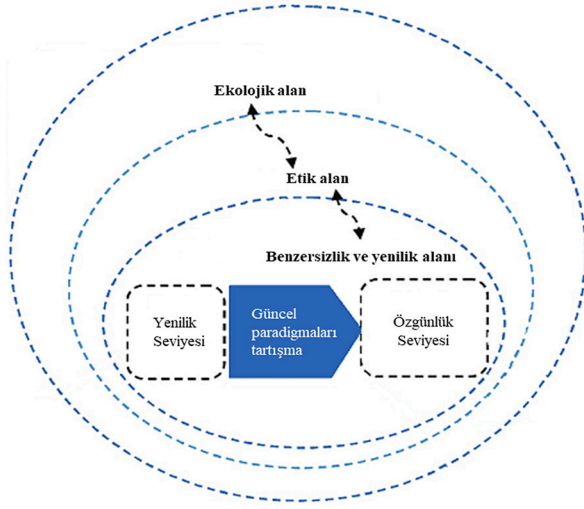

■ Şekil 2. Özgün niteliğe karar verme.

Türk Dil Kurumu'na göre olgu “Birtakım olayların dayandığı sebep veya bu sebeplerin yol açtığı sonuç, vakti ve varlığı deneyle kanıtlanmış şey” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2022). Fikir ise düşünce anlamına gelmektedir. Şekil 2'de gösterildiği gibi yeni olgu + yeni fikirler, yeni olgular + eski fikirler ve eski olgular + yeni fikirler olduğunda özgünlük varken, eski olgular + eski fikirler olduğunda özgünlük şansı bulunmamaktadır. Çünkü, özgün içeriğin olabilmesi için yeni bir fikir ya da yeni bir olgunun kesinlikle çalışmada bulunması gerekmektedir. Sonuç olarak, özgünlük mevcut bilgiyi analiz etme ve eleştirme sürecidir (Alajami, 2020).

Bilimsel Çalışmalarda Özgünlüğün Yeri

Alajami (2020) bilimsel bir çalışmanın üretimini etkileyebilecek alanları üç başlık altında incelemiştir. Bunlar; (1) özgün bilimsel çalışmanın üretimini çevreleyen genel atmosferle ilişkili ekolojik alan, (2) doğrudan akademik dürüstlikle ilgili olan etik alan ve (3) her araştırmacının özelliklerinden biri olan benzersizlik ve yenilik alanı Şekil 3'de gösterilmektedir (Alajami, 2020).

■ Şekil 3. Özgünlüğün önerilen sentezi (Alajami, 2020).

Özgünlük, öncelikle araştırma parametrelerini çevreleyen ekolojik alan adı verilen geniş bir genel atmosferle ilişkilidir. Ekolojik alan entelektüel yapılar, kültürel eğilimler, felsefi doktrinler, toplumsal öğeler, ekonomik üsluplar ve bunlar arasındaki ilişkilerden oluşmaktadır. Ayrıca bu alan ekonomi, yönetim ve sosyoloji gibi farklı alanlara hâkim olan teorilerden oluşmaktadır. Eski entelektüel temeller ile toplumsal oluşumlar arasındaki ilişkileri ve eğitsel, akademik, kültürel veya siyasi ilişkileri içermektedir. Bu alan aynı zamanda küresel çevreden ve komşu ve/veya bilimsel çalışma kültürüne yatkın toplumların çevresindeki alanlardan da etkilenmektedir. Genel anlamda, bir dizi ilişki ve etkileşim içeren bu tür karmaşık bağlamlar, araştırmacıları da etkilemektedir. Dolayısıyla araştırmacılar, etkileşimde buldukları ekolojik sistemlerin bir parçasıdır. Örneğin, her türlü bilimsel araştırmayı yüksek oranda değerlendiren ve becerilerini geliştirmeyi teşvik eden ekolojik sistemlerde yetişen bir araştırmacının, yenilik ve özgünlük ile karakterize edilen bir eser üretmesi daha olasıdır. Bir araştırmayı özgünlük açısından daha uygun kılan şey, ekolojik sorunları keşfetmektir. Aynı şekilde araştırma, mevcut paradigmalardan olumsuz taraflarını incelerken özgün olacaktır (Alajami, 2020, 2021).

Etik alan akademik dürüstlük ile ilgilidir. Dürüstlük, araştırmacıları, fikirlerin kaynağına uygun bir gösterge ile bu ürünleri yeniden kullanarak, başkalarının entelektüel ürünleriyle etkileşime girme olarak nitelendiren temel bir bileşendir. Ayrıca etik alan, araştırma projesi aracılığıyla bilgi katkısının belirlenmesine yardımcı olmaktadır. Bu etik yön araştırmacıyı çevreleyen kültürlerle de ilgilidir. Bu da etik alan ile ekolojik alan arasında bir bağlantı olduğu anlamına gelmektedir (Alajami, 2020).

Benzersizlik ve yenilik alanı çatısı altında bahsi geçen benzersizlik ifadesi her araştırmacının bir özelliğidir ve etik yönüne bağlı olduğu sürece her biri kendi içinde benzersizdir.

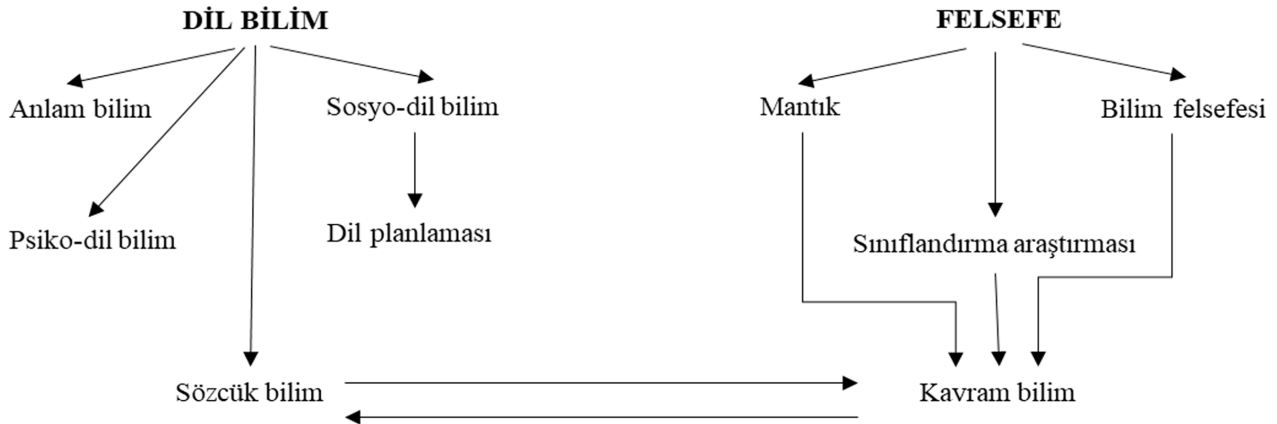
Yenilik, mevcut paradigmada var olan sorunlara eş görülmemiş çözümlerin geliştirilmesini incelemektir. Sorunlarla başa çıkmak iki seviyeye (yenilik ve özgünlük) ayrılmaktadır (Alajami, 2020):

- Yenilik seviyesi, mevcut problemlerin çözümlerini ortaya çıkarmaktadır (problem çözme). Bu düzeyde, araştırma, mevcut bağlamı değiştirmeden veya mevcut paradigmayı dönüştürmeden yeni çözümler keşfetmek ve bulmakla ilgilenmektedir. Bu durumda araştırma projesinin bilimsel katkısı, mevcut model problemlerine yeni çözümler geliştirmektir. Böyle bir durumda bilimsel ürün birikimli bir etkiye sahip olacaktır. Yeterli bir çözüm keşfi seviyesine ulaştıktan sonra, araştırma mevcut modelde zaten birikmiştir ve mevcut modelin geliştirilmesi hakkında sunulacaktır. Bu, mevcut model problemleriyle uğraşmanın ikinci seviyesidir (özgünlük seviyesi).
- Özgünlük seviyesi, yenilik seviyesinden daha kapsamlıdır. Burada araştırmacı, yeni çözümler aramak yerine yeni sorunları (problem bulma) ortaya çıkarmaktadır. Başka bir deyişle, araştırma bu durumda yeni sorular ortaya çıkarmaktadır. Araştırma projesinin sonuçları, dikkatin yeni bir paradigmaya çevrileceği, dönüşümsel bir nitelik kazanmaktadır. Bu nedenle, araştırma sadece yeni değil, özgün olacaktır. Yeni çözümler sunduğu için yenidir ve mevcut paradigmaya bir sonuç getirmesi nedeniyle özgündür.

Benzersizlik ve yenilik alanı eğitsel kazanımları sınıflandıran Bloom ve Krathwohl taksonomileri ile de ilişkilendirilebilir. Bilişsel hedefleri sınıflandıran Bloom taksonomisi bir piramit olarak ele alındığında aşağıdan yukarı hatırlama, anlama, uygulama, analiz etme, değerlendirme ve yaratma basamaklarından oluşmaktadır. Bloom taksonomisinde en temel düzeyde elde edilen bilgiler uygulama ve analiz basamaklarından geçtikten sonra kontrol etme ve eleştirme ile ilgili olarak değerlendirme sürecine geçerler ve nihayetinde son basamak olan ve bir bütünü oluşturan parçaları bir araya getirme ve özgün bir çalışma oluşturmaya dayalı yaratma basamağına ulaşılmış olmaktadır (Beyreli & Sönmez, 2017). Dolayısıyla, bilimsel araştırmalarda özgünlük temel bir nitelik olmakla birlikte, öğrenme kazanımlarındaki yaratma basamağına olduğu gibi tüm bilimsel nitelikleri taşıyan ve en üst basamakta olan bir nitelik olarak değerlendirilebilir.

Disiplinlerarası Özgünlük

Özgünlük tanımı bu çalışmada hem sözcük hem de kavramsal anlamı bağlamında ele alınmaktadır. Sosyal bilimlerde terim ve terminoloji kullanımını sözcükbilim (lexicology) ve kavrambilim (conceptology) arasındaki ilişki boyutuyla ele alan Riggs (1979), terminolojik kullanım yoluyla terimlerin sözcük anlamı ve kavramsal kullanımı arasında bir bağlantı kurulduğunu vurgular. Böylelikle ortak terminoloji ile tüm disiplinlerde terimlerin ortak bir anlama ulaşması sağlansa da disiplinler bakış açısının kavramsal anlama olan etkisi yadsınmaz (■ Şekil 4 (Riggs, 1979)).

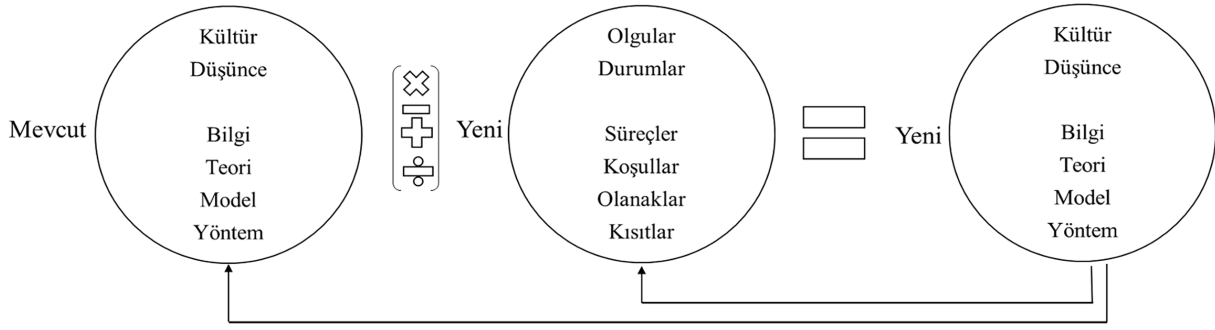
■ **Sekil 4.** Temel disiplinler ve alanlar (Riggs, 1979).

Dolayısıyla, özgünlük kavramı sözcük anlamıyla doğru anlaşılrsa da tüm disiplinler için kavramsal karşılığı farklılaşabilmektedir. Ayrıca bilimsel bir yayının ya da araştırma projesinin özgünlüğünü açıklamak ve değerlendirmek kolay değildir. Özgünlüğü göstermenin bazı belirsizlikleri ve sorunları vardır. Bu durum ister beşeri ister sosyal olsun, doğal veya deneysel bilimlerde değişebilmektedir. Bu disiplinler, özgünlük göstermeleri bakımından da birbirinden farklı olabilir (Barlösius, 2019; Guetzkow, Lamont, & Mallard, 2004). Doğa bilimleri, tıp ve mühendislik disiplinlerindeki konuların, teorilerin ve yöntemlerin çeşitliliği, bu alanlarda bilimsel özgünlük kavramlarının bir disiplinden diğerine farklılık gösterebileceğini düşündürmektedir. Barlösius (2019), beşeri ve sosyal bilimlerdeki çalışma alanlarında disipline özgü özgünlük kavramlarının olduğunu ifade etmiş ve bunun doğa bilimleri, tıp ve mühendislik disiplinleri için de geçerli olup olmadığını araştırma önerileri üzerine bir çalışma gerçekleştirerek sonuçlandırmıştır. Söz konusu çalışmada, proje önerilerinde özgünlüğü ifade etmede kullanılan üç durum olduğundan bahsedilmiştir. İlk durum, bir şeyin ilk kez yapıldığının duyurulmasıdır. Başvuru sahiplerinin projelerinde yeni bir şey yaptıklarını gösteren gerekçesi, projelerinin ilk kez yapılan bir şeyi içerdiği ifadesinden oluşmaktadır. Bu durum, özgünlüğü tamamen zamansal bir nitelik olarak ele almakta ve ona yeni veya eski olarak atıfta bulunmaktadır. İkinci özgünlük durumunda, yazarlar tipik olarak bir şeyin alışılmadık bir şekilde araştırılacağını vurgulamakta; özgünlüğün, araştırma sürecinin yalnızca bir parçasının veya bölümünün alışılmış olandan farklı şekilde tasarlanması anlamına gelmektedir. Üçüncü özgünlük durumunda ise, araştırma önerilerinin yazarları, kilit bir araştırma sorusunun tamamen farklı, benzersiz, yeni bir şekilde ele alınması olduğunu belirtmektedir. Bu üç durum altı farklı disiplinde (biyoloji, bilgisayar bilimleri, tıp, sinirbilim, fizik, makine mühendisliği) incelenmiştir. Bilgisayar bilimleri ve sinirbiliminde birinci durumun, fizikte ikinci durumun ve biyolojide ise üçüncü durumun daha ağır bastığı sonucuna varılmıştır (Barlösius, 2019).

Özgünlüğün Ortaya Konulması

Üniversite ve akademisyen sayısının araştırma projelerinin sayısını da doğru orantılı olarak etkilediği ve kısıtlı kaynakların en etkin ve verimli şekilde kullanılması gerekliliğinden dolayı sunulan projelerden en iyisinin seçilmesi gerektiğine vurgu yapan Arıbaş ve Özcan (2016), araştırma projelerinin değerlendirilme yöntemleri üzerine çalışmıştır. Değerlendirme sürecinde kullanılan kriterler ile 163 kişiye (61 TÜBİTAK uzmanı/yöneticisi, 76 akademisyen ve iş dünyasından 26 yönetici) uyguladıkları ankette özgün değer en önemli kriter olarak bulunmuş ve gruplar arasında bütünsel bir değerlendirme yapıldığında ise problemin özgünlüğü ve yöntemin özgünlüğü en önemli kriter olarak belirlenmiştir (Arıbaş & Özcan, 2016). Bir çalışmanın özgünlüğünün belirlenmesinde ortak bir kriter bulunmaması, çalışmanın niteliğinin değerlendirilmesinde de zorluk oluşturmaktadır. Toprak (2017), akademik çalışmadaki özgünlüğü, bilgi ya da bulgunun yenilik boyutundan (çalışmada var olan bilgiye yeni olarak yapılan katkı) yola çıkarak Turnitin, iThenticate gibi intihal programlarıyla sayısal bir değer ile ölçebilmenin mümkün olduğunu ifade etmiştir. Shibayama ve Wang (2020), bir düşünce akışını takip ederek özgünlük kavramını bilimsel bir çalışmanın sonraki çalışmalara önceki çalışmalardan elde edilemeyen benzersiz bilgiler sağlama derecesi olarak tanımlamıştır. Uygulama sonucunda özgünlüğün genellikle yalnızca küçük bir ölçekte mümkün olan akran incelemeleri aracılığıyla değerlendirilmesi ve büyük ölçekte değerlendirmenin zorluk teşkil ettiğinden yola çıkarak bilimsel makaleler için yeni bir özgünlük ölçüsü sunmuşlardır. Bir makalenin özgünlüğünü, referansları ile sonraki makaleler arasındaki yönlendirilmiş referans ağına dayanarak ölçen çalışmada, anket uygulaması ile de bunun geçerliliğini yorumlamışlardır. Önerilen ölçü ile makalenin gelecekte alacağı atıfların sayısının tahmin edilebileceği de gösterilmiştir (Shibayama & Wang, 2020). Özen (2017), özgünlüğü “var olana dayalı ve olandan farklı keşif” olarak tanımlamıştır. Burada ifade etmek istenilen geçmişe ve günümüzde var olana bağlı olarak gelecek için farklı yeni (nesne, ilişki, teknik, süreç) bir buluştur.

■ Şekil 5. Özgün bilgi ve yöntem düşünce akışı (Özen, 2017).

Özgün buluş ve icat, özgün bilgi ve yöntemin ■ Şekil 5'deki biçimde belirli süreçlerle elde edilmesidir (Özen, 2017). Özgünlüğün önemi dikkate alındığında özgün bir fikri ortaya koymak ve sunmak için gerekli unsurların bulunduğu söylenebilir (Baptista vd., 2015). Özgün bir fikri eser ortaya koymak için şu unsurlardan biri kullanılabilir (Alajami, 2020; Finn, 2005):

- Daha önce yapılmış özgün bir eserle yapılmış çalışmayı tamamlamak,
- Bir konuda mevcut tekniklerden farklı yeni bir mekanizma önermek,
- Başka bir araştırma projesinin özgünlüğünü analiz etmek ve değerlendirmek,
- Özgün bir deneysel araştırma yürütmek,
- Daha önce sentezlenmemiş yeni fikir ve kavramları sentezlemek,
- Mevcut kavramların yeni yorumlarının sağlanması ve daha önce keşfedilmemiş bilgi alanlarının keşfedilmesi.

Baume (2013), öğrencilerin özgün olabilmesi için bazı tavsiyelerde bulunmuştur. Bunlar arasında öğrencilerin çalıştıkları belirli disiplinlerde özgünlüğün ne anlama geldiği ve neden önemli olduğu, özgünlüğü bir öğrenme çıktısı haline getirmeleri gerektiği ve çalışmalarında bir değerlendirme kriteri olarak benimsemeleri, makaleler arasındaki bağlantıları ve ilişkileri analiz etmesi, bir yayının özgünlüğünü ve öncekilerle nasıl bir ilişkisi olduğunu belirlemesi ve literatürün öğrencinin fikirlerini nasıl desteklediğini veya çürüttüğünü keşfetmesi yer almaktadır. Ayrıca Baume (2013) öğrencilerin “bu düşünceyi hiç görmemişim/duymamışım (bildiğim kadarıyla)” olarak ifade ettikleri yerel özgünlükten “bu düşünce daha önce evren tarihinde (history of the universe) düşünülmedi” olarak ifade ettiği küresel özgünlüğe doğru teşvik edilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Avustralya Melbourne Üniversitesi tarafından hazırlanan “Özgünlük geliştirmek (Developing originality)” isimli çalışmada lisansüstü öğrencilerin çalışmalarındaki özgünlük seviyesi konusuna değinilmiştir. Öğrenci ve danışman arasında ortak bir özgünlük ifadesi olmaması durumunda tutarsız varsayımlar ve beklentiler gibi zorlukların ortaya çıkabileceği ifade edilmiştir.

Bu doğrultuda da özgünlük için “mevcut fikirleri yeni çalışma alanlarına uygulamak, belirli bir tekniği alıp yeni bir alanda uygulamak, daha önce araştırılmamış bir alan veya konu hakkında çalışma yapmak, daha önce incelenmemiş bir şeyin eleştirel bir analizini yapmak, yeni bir ürün geliştirmek veya mevcut olanı iyileştirmek, mevcut bir teoriyi farklı bir bağlamda yeniden yorumlamak, bir sorunu ele almak için farklı bir metodolojik yaklaşım kullanmak” gibi birçok kriter üzerinde durularak bu kriterlerin varlığı ile çalışmaların özgün olarak kabul edilebileceği ifade edilmiştir (Melbourne Üniversitesi, 2023). Gill vd. (2015) ise doktora çalışmasında yaklaşım, konu alanı, hipotez, yöntem, veri, bulgu veya teori gibi birçok alanda özgün olunabileceğinden bahsetmiştir. Ayrıca Phillips vd. (2005) doktora özgünlük oluşturabilecek temel tanımları “önemli bir yeni bilgiyi ilk kez yazılı olarak yazmak, danışman tarafından tasarlanan özgün çalışmaları yürütmek, daha önce yapılmamış ampirik çalışmaları yürütmek, halihazırda bilinen materyali yeni bir yorumla kullanmak, belirli bir tekniği alıp yeni bir alanda uygulamak...” şeklinde özetlemiştir (Gill & Dolan, 2015, s. 12). Shaheen (2021), mühendislik alanında yüksek lisans ve doktora derecelerine sahip tezlerde, araştırma sonucunun o alanın bilgi birikimine katkıda bulunması ile özgün olabileceğini ifade etmiştir.

Rodriguez Sanchez (2022) özgünlüğü “yeni bulgular ve teoriler üretmek, yeni bir yaklaşım, teori, yöntem veya veri kullanmak, yeni bir konu çalışmak, yeterince çalışılmamış bir alanda araştırma yapmak, yeni bulgular üretmek” olarak tanımlamıştır. Bilimsel ürünlerin özgünlüğünü tartışmak, özgünlüğün aşağıdaki maddelerden bir veya daha fazlasında ortaya çıkabileceği sonucuna götürmektedir (Alajami, 2020):

- Konunun özgünlüğü: Konunun özgünlüğü, araştırma projelerinde en belirgin özelliklerden biri olabilmektedir. Bu, herhangi bir araştırmanın konusunun kesinlikle yeni olduğu anlamına gelmez. Konuyu veya odağı seçmek, yeni paradigmalara geliştirebilecek ve sorunları keşfedebilecek bir ilgi alanını ele alan bir konu olacaktır.

- Problem seçiminde özgünlük: Herhangi bir araştırma projesinde bir problemin bir merkez noktası olması gerekmektedir. Bununla birlikte birkaç benzer konunun olduğu hayal edilir, ancak her birinin farklı bir sorunu mevcuttur. Araştırmanın özgünlüğü, sadece çözüm sağlamakla kalmayıp, sorunları tespit etmeye ne ölçüde katkıda bulunduğundan kaynaklanmaktadır. Bu nedenle, özgün araştırmanın her zaman yeni paradigmanın sorunlarını keşfetmeyi, eleştirmeyi ve analiz etmeyi yenilik ve yaratıcılık sürecinde bir adım olarak görmesi önemlidir.
- Yöntemde özgünlük: Özgünlük (konu/sorunu inceleme yönteminde özgünlük), araştırmacıların yöntemlerinden, becerilerinden, deneyimlerinden ve çevredeki ekosistemle etkileşimlerinden kaynaklanan kişilikleri aracılığıyla da elde edilmektedir. Böylece özgün araştırmanın bir konuyu yeni koşullar, araçlar ve farklı bakış açılarıyla ele alacağı düşünülmektedir. Özgünlük araştırma ortamından, topluluktan, örneklemeden ve/veya verilerden kaynaklanabilmektedir.
- Bulgunun özgünlüğü: Bulgular, özgün bir bilimsel ürünün en önemli unsurlarından biridir. Sonuç olarak, bir konunun incelenmesi çevresindeki paradigmaya dokunan ve onu eleştiren yeni bulgulara ulaşmak özgün biçimlerden biridir.

Özgünlüğün Değerlendirilmesi

Araştırma projelerinin değerlendirmesinde, çalışmadaki özgünlüğün varlığı ve mevcut bir bilim dalına yapacağı katkı kriteri olarak kullanılmaktadır. Bilgiç (2017)'ye göre projede özgünlük üç aşamalı bir süreç ile ortaya çıkmaktadır.

Bunlar;

- Özgünlüğün ne anlama geldiğini, nasıl yorumlanabileceğini ve projede kendini nasıl gösterebileceğini iyi anlamak,
- Özgünlüğü kolaylaştırmak için eleştirel düşünceyi ve üretici becerileri öğrenmek ve kullanmak,
- Bu becerilerin etkin bir şekilde gelişmesi için kuluçka dönemini (beyin jimnastiği) geliştirmek.

Ayrıca özgün değerler net olarak ortaya konulamaması ve gerçekçi olmamasından dolayı bazı proje önerilerinde diğer değerlendirme kriterleri (yaygın etki, yapılabirlik vb.) sağlansa bile öneriler desteklenmemektedir. Temel (2017)'ye göre projenin özgün olması için; çözülmemiş bir problemi çözmeli, bir soruya cevap vermeli, yapılmamış bir gözlemi yapmalı, önceye göre daha yüksek çözünürlükte bir sonuç elde etmelidir. Bir projenin özgün değerinin belirlenmesinde paylaşımcılık, dürüstlük, evrensellik, tarafsızlık, şüphelicilik kullanılabilir (Temel, 2017).

Ülkemizde TÜBİTAK proje değerlendirmesinde en önemli kriterlerden biri olan özgün değerler, proje önerisinde net bir şekilde ortaya konulması istenmektedir (Erbaş, 2016). TÜBİTAK Bilim ve Teknoloji Kavram ve Terimleri'nde özgün değer kriteri "Sunulan proje önerisinin, kendi alanındaki ya da farklı alanlardaki ilgili konulara ilişkin mevcut bilgi birikimini daha ileri bir noktaya taşıyabildiği önemi" olarak tanımlanmıştır (TÜBİTAK, 2022). Ayrıca, proje başvuru formlarında özgün değer yazımı aşamasında "Projenin bilimsel kalitesi, farklılığı ve yeniliği, hangi eksikliği nasıl gidereceği veya hangi soruna nasıl bir çözüm geliştireceği ve/veya ilgili bilim veya teknoloji alan(lar)ına kavramsal, kuramsal ve/veya metodolojik olarak ne gibi özgün katkılarda bulunacağı literatüre atıf yapılarak açıklanması" gerektiği bildirilmektedir (Komsuoğlu, 2021). Cebeci vd. (2005) Türkiye'deki araştırma önerilerinin değerlendirilmesi üzerine yaptığı bir çalışmada TÜBİTAK tarafından farklı araştırma kategorileri için geliştirilen "üç boyutlu (three-dimensions)" değerlendirme kriterinden bahsetmiştir. Burada tüm kriterler için geliştirilen "çok rekabetçi", "rekabetçi" ve "rekabetçi değil" alt kriterlerini tanımlayan ifadeler ve değerlendirme sürecinin ana özelliklerini açıklamışlardır. Araştırmanın entelektüel/bilimsel/ mesleki değeri olan araştırma projelerinin değerlendirmesinde çok rekabetçi kriteri için "yeni bir teknoloji, özgün bilimsel metodoloji veya yeni bir kavramsal/teorik çerçeve geliştirmeyi amaçlaması" ve "çalışmanın özgünlüğünün kapsamlı ve eleştirel literatür taraması ile desteklenmesi" ifadeleri yer almaktadır (Cebeci vd., 2005).

TÜBİTAK, özgün araştırmada aşağıda verilen hususların mutlaka olması gerektiğini belirtmektedir:

- Daha önce çözülmemiş bir probleme çözüm getirmek (yeni problem),
- Çözümü olan bir probleme yeni bir yöntem ile yeni ve daha etkili/avantajlı bir çözüm getirmek (yeni yöntem),
- Çözümü olan bir probleme bilinen fakat o problem üzerine uygulanmamış bir yöntem ile farklı ve daha etkili/avantajlı bir çözüm getirmek (yeni yöntem uygulaması),
- Bilinen probleme literatürde varsayılanlardan farklı, daha kapsamlı veya daha uygulanabilir çözüm getirmek.

Ancak TÜBİTAK'ın örneğin Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Projelerini Destekleme Programı için özgünlük çatısı altında değerlendirmeye kattığı bir husus daha vardır. Bu da projenin uluslararası özgünlük düzeyine sahip olmasıdır. Ulusal düzeyde olan bir yeniliği veya bilinen yöntemleri/sonuçları uygulama ve teknolojiye dönüştürme çabaları araştırma projeleri desteği kapsamına girmemektedir (TÜBİTAK, 2021). Bu nedenle değerlendirme sürecinde, projenin kapsamı ve ekolojisi bir parametre olabilmektedir. Öte yandan, Amerika Birleşik Devletleri'nde bilim ve mühendislik alanlarında araştırma ve eğitim veren bir kuruluş olan Ulusal Bilim Vakfı (NSF) projeleri değerlendirirken özgün, yaratıcı ve yenilikçi kavramlarını dikkate almaktadır (NSF, 2021; Özkara, 2011).

Tüm bunlardan hareketle aslında insanoğlunun temel eylemlerinden olan bilme ihtiyacı ve neticesinde ortaya çıkan bilim, var olanı anlamaya çalıştığı ve elde edilen bilgilerle uyarılma ve uygulama yaptığı bir etkinliktir. Geçmişten günümüze insan varlığıyla birlikte gelişim veya değişim gösteren bilgi edinim süreci, modernleşmeyle birlikte ortaya çıkan araçların daha etkin kullanımı dışında özünü kaybetmemiştir. Ortaya çıkan yeni ihtiyaçlara cevap arayan insanoğlu, ilk etapta soruna veya duruma uygun örnekleri incelemektedir. Bu inceleme veya araştırma ise özünde “olanı” gözlemekle başlamaktadır. Gözlem neticesinde ulaşılan farkındalık, zihinsel değerlendirmeye tabi tutulduktan sonra deney ve ölçüm gibi eylemsel yöntemlerle olguları açıklamada kullanılacak hipotezlerin kurulması ve sınanarak kavramsallaşmasına kadar uzanan bir süreç içermektedir. Toplumsal açıdan her an süregelen bu süreç bilimsel açıdan olgu veya soruna yönelik ihtiyaca göre şekillenerek gözleme dayalı akıl yürütme yoluyla sonuca ulaşmaktadır. Var olan olguları gözlem yoluyla keşfetmeye çalışan insanoğlu, olguya benzer durumları bir nevi resmederek çözüme ulaştıracak süreci başlatmaktadır. Resmetmek, var olanı bir ressam edasıyla tuvale aktararak yeniden canlandırma şeklinde olabileceği gibi bir fotoğraf makinesi veya akıllı telefon yardımıyla fotoğrafını çekme, tıpkı kopyasını çıkarma şeklinde de olabilmektedir (■ Şekil 6).

Bu bağlamda literatürde, kameranın önünde duran şeyin tam bir benzerini gösteren fotoğraf için yaratıcılıktan yoksun olgusal bir belge veya “gerçekliğin otomatikleştirilmiş temsili” olduğu şeklinde değerlendirmeler yapılmaktadır (Kogan, 2014).

Fotoğrafa yönelik eleştiriler fotoğrafı çekenin yaratıcı tercihleriyle yenilikçi bir bakış açısı veya ürün ortaya çıkarsa da olanı anlamaya yönelik çizilen zihinsel resimler ve ulaşılan çıkarımların özgünlüğü, çözüme ulaşmak için önemli bir basamaktır. Dünyanın gelmiş geçmiş en etkili bilim insanları arasında gösterilen Newton’a atfedilen elma hikayesi, dalından herkes için düşen elmayı Newton’un tuvalindeki yansımayla yer çekimine dönüştürmüştür. Buradan hareketle, var olanın resmini yapan gözlemlerin olgusal durumu çözümlemeye daha özgün bir seçenek olduğu değerlendirilebilir. Belirli bir gelişim döneminden sonra aynı olguya yönelik her yaşta insanın çizdiği resim kendi yaşına, gözlemine veya bilgisine has özgünlüğü ortaya koyarken çekilen fotoğraf, yakaladığı açı dışında bir farklılık oluşturmayacaktır. Bilimsel çalışmalar açısından değerlendirildiğinde ise ■ Şekil 6’daki heykel “var olan” kabul edildiğinde, heykelin resmini yapmaya çalışan ressamın çizim için harcayacağı zamanın önemli bir kısmı heykeli tanımak, detaylarına vakıf olmak (bir başka deyişle konuyla ilgili literatürü derinlemesine taramak) için harcanacaktır. Aynı durum fotoğraf için değerlendirildiğinde saniye zarfında sonuca ulaşacak (sınırlı bilgi, yetersiz literatür taraması veya daha önce yapılmış bir çalışma örnek alınarak yeni bir tekrar) eylem gerektirmektedir. Dolayısıyla, özgünlük kavramı ve bilimsel çalışmalardaki yeri değerlendirilirken ortaya konmak istenen araştırmaya veya çözüm aranan soruna yönelik kuramsal, kavramsal veya metodolojik çerçeve oluşturulurken, araştırmacının, gözleme dayalı kendi resmini çizmesi küresel ölçekte bir ihtiyaç olarak gözükmemektedir. Aynı amaç bağlamında çekilen fotoğrafın ise yerel, bölgesel veya belki de ulusal yenilikle sınırlı kalabileceği değerlendirilmektedir.

■ Şekil 6. Özgünlüğü resmetmek.

Sonuç ve Öneriler

Akademik ve sosyal veri tabanlarından ulaşılan alanyazında özgünlük ifadesinin kavramsal olarak nasıl ele alındığının ortaya konulması amaçlanmış ve ortak bir özgünlük tanımının halen oluşturulmadığı sonucuna varılmıştır. Söz konusu temel bulgu da aslında özgünlüğe kapı açan şeyin tam da kendisi olabileceğine işaret etmektedir. Çalışma sonucunda aşağıdaki temel çıkarımlar yapılmıştır:

- Çalışma kapsamında özgünlük ile ilgili tanımlardan yola çıkılacak olursa aslında özgünlüğün hâlihazırda bilinen bilgileri de kullanarak yeni bilgiler üretme ile oluşacağı söylenebilir. Buradaki yeni bilgi üretme ise gözlemler, deneyler, mevcut olan sorunları çözmek için yeni yaklaşımlar ile gerçekleştirilebilir. Bu noktada asıl önemli olan özgün bulgu ve sonuçlara kendi bakış açımızı katabiliyor olabilmemizdir. Fakat bu yaptığımız şeyde tamamen kendi bakış açımızı kullanıp diğer çalışmalardan destek almayacağımız anlamına gelmemektedir. Çalışmada argümanlarımızı desteklemek için önceki çalışmalardan da yararlanılabilir ve gerekli bilgiler bu çalışmalara dayandırılabilir. Mevcut yöntemler kullanılabilir fakat sonuçlar yeni bir bilgi vermemelidir. Yani özgün çalışma mevcut bir çalışmayı bir adım öteye götürecek şekilde genişletmek, nitelendirmek veya detaylandırmak ile de olabilmektedir.
- Bilimsel bir araştırmada özgün değer elde edilmesinin araştırmacıların hem teknik özellikler açısından araştırma becerilerine hem de etik özellikler açısından akademik dürüstlüğe sahip olmaları ile ilgili olduğu açıktır.
- Her bilimsel çalışmada özgünlüğün çalışmanın başında net olarak anlaşılması ve özgün niteliğin doğru bir şekilde ortaya konulması önemlidir. Bunun için bilimsel bir çalışmayı değerlendiren her bir kuruluşun özgünlük tanımını ölçülebilir bir formatta ve somut kriterler geliştirerek ifade etmesi gerekmektedir. Bu sayede araştırmacılar, araştırmalarını daha kolay bir şekilde beklenen yüksek düzeydeki özgünlük niteliği ile karakterize edebilecektir.
- Bilimsel bir çalışmaya dair literatürü veya olguya dair gözlemi, tıpkı kopyasını oluşturmak yerine kendi resmederek zihinsel çıkarımda bulunan bir araştırmacının özgünlüğe daha kolay ulaşabileceği değerlendirilmiştir.

Özgünlüğü keşfetmede ve araştırmaların özgün olup olmadığı konusunda yardımcı bir kaynak olarak akademik veri tabanlarının doğru kullanılması önerilmektedir. Bu kullanım sayesinde araştırmacı ve akademisyenler ilgili anahtar kelimelerle kapsamlı ve titiz bir literatür taramasıyla daha önce yapılan çalışmaların neler yaptığını ve neler yapmadığını göstererek ya da önceki çalışmalardaki boşluğu analiz ederek kanıtlayabilir ve özgün bir bilimsel çalışma sunabilir. Mevcut boşluğu bulmak, eksik olan bir şeyi ele

almak özgünlüğün bir göstergesi sayılabilir. Literatürde daha önce rapor edilmiş bir şeyi sunuyor olmak özgün olunmadığı anlamını taşımaktadır. Bunlara ek olarak araştırmacıların çalışmalarını paylaştıkları konferans, sempozyum, seminer gibi bilimsel etkinliklere katılarak alanlarındaki çalışmalardan haberdar olmasının, çalışması ile ilgili beyin fırtınası gerçekleştirebilecek araştırma topluluklarında bulunmasının özgün bir çalışma sunmada etkili olabileceği düşünülmektedir.

Teşekkür

Bu çalışma Eskişehir Teknik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çevre Mühendisliği Anabilim Dalında verilen ÇEV557-Bilimsel Araştırma Süreçleri dersi kapsamında üretilmiştir. ■ Şekil 6 çizimindeki desteği için İllüstratör Onur Avcı'ya teşekkür ederiz.

Kaynakça

- Aaltio, I. (2009). How to become a knowledge holder: creating a piece of scientific knowledge with originality. *Tamara: Journal for Critical Organization Inquiry*, 7(3).
- Acar, S., Burnett, C., & Cabra, J. F. (2017). Ingredients of creativity: Originality and more. *Creativity Research Journal*, 29(2), 133-144.
- Ågerfalk, P. J. (2014). Insufficient theoretical contribution: a conclusive rationale for rejection? In (Vol. 23, pp. 593-599): Springer.
- Al-Shukaili, A., & Al-Maniri, A. (2017). Writing a research proposal to the research council of Oman. *Oman medical journal*, 32(3), 180.
- Alajami, A. (2020). Beyond originality in scientific research: Considering relations among originality, novelty, and ecological thinking. *Thinking Skills and Creativity*, 38, 100723.
- Alajami, A. (2021). Promoting ethical behavior and how junior investigators perceive academic integrity: Critical approach. *Current Research in Behavioral Sciences*, 2, 100027.
- Almila, E. (2017). How to conduct scientific research? *Archives of Neuropsychiatry*, 54(2), 97.
- Anadolu Üniversitesi. (2022). Bilimsel Araştırma Projeleri. Erişim adresi <https://www.anadolu.edu.tr/arastirma/bilimsel-arastirma-projeleri/bap-nedir> (03 Ocak 2022)
- Arıbaş, M., & Özcan, U. (2016). Akademik araştırma projelerinin AHP ve TOPSIS yöntemleri kullanılarak değerlendirilmesi. *Politeknik Dergisi*, 19(2), 163-173.
- Baptista, A., Frick, L., Holley, K., Remmik, M., & Tesch, J. (2015). The Doctorate as an Original Contribution to Knowledge: Considering Relationships between Originality, Creativity, and Innovation. *Frontline Learning Research*, 3(3), 55-67.

- Barlösius, E. (2019). Concepts of originality in the natural science, medical, and engineering disciplines: an analysis of research proposals. *Science, Technology, & Human Values*, 44(6), 915-937.
- Bartel, C. (1985). Originality and value. *British Journal of Aesthetics*, 25(3), 66-77.
- Baume, D. (2013). Originality and Education. *All Ireland Journal of Higher Education*, 5(2).
- Beyreli, L., & Sönmez, H. (2017). Research issues focused on studies concerning Bloom taxonomy and the revised Bloom taxonomy in Türkiye. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5(2), 213-229.
- Bilgiç, A. (2017). Proje Hazırlamada Amaç, Özgün Değer Ve Yaygın Etki. Erişim adresi <https://akademiksunum.com/index.jsp?modul=document&folder=76f1e1f07c-87f094a42696c8a84c053f658f5a03> (28 Ocak 2022)
- Boring, E. G. (1927). The problem of originality in science. *The American Journal of Psychology*, 39(1/4), 70-90.
- Burkitt, F. (1922). NT... sec.: Ep. ad Corinthios I recensuit HIW. In: JSTOR.
- Cebeci, O. Z., Genç, S., Kerc, A., Karatas, H., Feyzioglu, A., Coşkun, F., . . . Kozanoğlu, G. (2005). *Models of Evaluation for Research Proposals in Türkiye*. Paper presented at the Article for NATO Advanced Workshop „Bulgarian Integration into European and Nato Policies–Best Practices.
- Collins. Collins Dictionary. Erişim adresi <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/originality> (28 Ocak 2022)
- Corley, K. G., & Gioia, D. A. (2011). Building theory about theory building: what constitutes a theoretical contribution? *Academy of management review*, 36(1), 12-32.
- Crumpton, M. A. (2012). Innovation and entrepreneurship. *The Bottom Line*, 25(3), 98-101.
- Çelik, E., Gedik, N., Karaman, G., Demirel, T., & Göktaş, Y. (2014). Mistakes encountered in manuscripts on education and their effects on journal rejections. *Scientometrics*, 98(3), 1837-1853.
- De la Rosa, M. A. (2020). Thinking up an original scientific research project. *Turkish Journal of Biochemistry/Turk Biyokimya Dergisi*.
- Dirk, L. (1999). A measure of originality: The elements of science. *Social Studies of Science*, 29(5), 765-776.
- Douglas, L., Jillian, M., Thomas, L., & Eric, L. (2006). Identifying quality, novel, and creative ideas: constructs and scales for idea evaluation. *Journal of the Association for Information Systems*, 7(10), 646.
- Erbaş, A. K. (2016). (Sosyal) Bilim İnsanları için TÜBİTAK Proje İmkanları. Erişim adresi <https://slideplayer.biz.tr/slide/2869720/> (3 Ocak 2022)
- Finn, J. (2005). *Getting a PhD: An action plan to help manage your research, your supervisor and your project*: Routledge.
- Gill, P., & Dolan, G. (2015). Originality and the PhD: what is it and how can it be demonstrated? *Nurse Researcher*, 22(6).
- Gordon, M. (2007). What makes interdisciplinary research original? Integrative scholarship reconsidered. *Oxford Review of Education*, 33(2), 195-209.
- Guetzkow, J., Lamont, M., & Mallard, G. (2004). What is Originality in the Humanities and the Social Sciences? *American Sociological Review*, 69(2), 190-212.
- Kogan, T. S. (2014). The Enigma of Photography, Depiction, and Copyright Originality. *Fordham Intell. Prop. Media & Ent. LJ*, 25, 869.
- Komsuoğlu, A. (2021). SOBAG, Siyaset Bilimi. Erişim adresi https://www.tubitak.gov.tr/sites/default/files/18842/sobag_siyaset_bilimi_egitici_sunumu.pdf (13 Nisan 2022)
- Krapež, K. (2013). *The (Un) Originality of Scientific Papers–An Analysis of Professional Quality Standards*. Paper presented at the Management, Knowledge, and Learning International Conference. Make Learn, Zadar.
- Meishar-Tal, H., & Pieterse, E. (2017). Why do academics use academic social networking sites? *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 18(1), 1-22.
- Melbourne Üniversitesi. (2023). Developing originality. “It’s all been said before”. Erişim adresi https://services.unimelb.edu.au/_data/assets/pdf_file/0009/471267/Developing_originality_Update_051112.pdf (21 Aralık 2021)
- Miranda, S., Berente, N., Seidel, S., Safadi, H., & Burton-Jones, A. (2022). Editor’s comments: computationally intensive theory construction: a primer for authors and reviewers. *MIS Quarterly*, 46(2), iii-xviii.
- Morgan, P. (1985). Originality, novelty and priority: three words to reckon with in scientific publishing. *Canadian Medical Association Journal*, 132(1), 8.
- NSF. (2021). Proposal and Award Policies and Procedures Guide. Erişim adresi https://www.nsf.gov/pubs/policydocs/pappg22_1/nsf22_1.pdf (11 Şubat 2022)
- OECD. (2018). Oslo Manual 2018: Guidelines for collecting, reporting and using data on innovation. *American Sociological Review*. Erişim adresi <https://www.oecd.org/sti/inno/oslo-manual-2018-info.pdf> (6 Mart 2023)
- Ouzir, M. (2020). A comparative study of two metrics: novelty and originality.
- Oxford. Oxford Dictionary. Erişim adresi <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/originality?q=originality> (28 Ocak 2022)
- Özen, S. (2017). Özgünlük algısı, kapsamı, sorunları, sınırları ve olanakları. *Ekonomik, Toplumsal ve Siyasi Analiz Dergisi*, 1(9), 59-80.
- Özkara, E. (2011). ABD Ulusal Bilim Vakfı(NSF) Materials World Network (MWN) Çağrısı. Erişim adresi https://tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/ICIM/icim/duyurular_haberler/Genel/20110907-NSF-ElifOzkaraNSF_BilgiGunu.pdf (11 Şubat 2022)

- Phillips, E. M., & Pugh, D. S. (2005). *How to Get a PhD: A Handbook for Students and Their Supervisors* (4 ed.): Open University Press, Maidenhead.
- Riggs, F. W. (1979). A new paradigm for social science terminology. *Intern. Classificat.*, 6(3), 150-158.
- Robertson, T. S. (1967). The process of innovation and the diffusion of innovation. *Journal of marketing*, 31(1), 14-19.
- Rodriguez Sanchez, I., Mantecón, A., Williams, A. M., Makkonen, T., & Kim, Y. R. (2022). Originality: the holy grail of tourism research. *Journal of Travel research*, 61(6), 1219-1232.
- Rogers, E. M. (1995). *Diffusion of innovations* (4 ed.): New York: Free Press.
- Rogers, E. M. (2003). *Diffusion of innovations* (5 ed.): New York: Free Press.
- Runco, M. A., Illies, J. J., & Eisenman, R. (2005). Creativity, originality, and appropriateness: What do explicit instructions tell us about their relationships? *The Journal of Creative Behavior*, 39(2), 137-148.
- Shaheen, M. (2021). The Concept of Originality in Academic Research of Engineering. *Education Research International*, 2021.
- Shibayama, S., & Wang, J. (2020). Measuring originality in science. *Scientometrics*, 122(1), 409-427.
- Şuteu, C. (2022). The Assessment of Originality in academic research *Studia Universitatis Babeş-Bolyai, Musica*, 67(1).
- TDK. (2022). Türk Dil Kurumu Sözlüğü. Erişim adresi <https://sozluk.gov.tr/> (10 Şubat 2022)
- Temel, E. (2017). Özgün Değer. Erişim adresi <https://prezi.com/xqpyozgoey51/proje-ozgun-deger/> (16 Ocak 2022)
- Toprak, Z. (2017). Türkiye’de akademik yazı: İntihal ve özgünlük. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 34(2), 1-12.
- TÜBİTAK. (2002). Frascati Kılavuzu. Erişim adresi https://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/BTYPD/kilavuzlar/frascati_tr.pdf (5 Mart 2023)
- TÜBİTAK. (2005a). Oslo Kılavuzu. Erişim adresi https://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/BTYPD/kilavuzlar/Oslo_3_TR.pdf (5 Mart 2023)
- TÜBİTAK. (2005b). Resmi Gazete. Erişim adresi <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/04/20050412-7.htm> (5 Mart 2023)
- TÜBİTAK. (2021). ARDEB 1001 Proje Yazma Eğitimi - ÇAYDAG Çevre. Erişim adresi <https://www.youtube.com/watch?v=uAcfnh7j3gQ> (28 Ocak 2022)
- TÜBİTAK. (2022). TÜBİTAK Bilim ve Teknoloji Kavram ve Terimleri. Erişim adresi https://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/taral/pdf/bilim_teknoloji_kavram_terimleri.pdf (22 Ocak 2022)
- UMW Libraries. (2022). Erişim adresi <https://libguides.umw.edu/c.php?g=424369&p=5375164> (14 Haziran 2022)
- Yaşar Üniversitesi. (2022). Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) Nedir? Erişim adresi <https://pdo.yasar.edu.tr/bilimsel-arastirma-projeleri> (3 Ocak 2022)

Bu makale Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 4.0 Unported (CC BY-NC-ND 4.0) Lisansı standartlarında; kaynak olarak gösterilmesi koşuluyla, ticari kullanım amacı ve içerik değişikliği dışında kalan tüm kullanım (çevrimiçi bağlantı verme, kopyalama, baskı alma, herhangi bir fiziksel ortamda çoğaltma ve dağıtma vb.) haklarıyla açık erişim olarak yayımlanmaktadır. / *This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 4.0 Unported (CC BY-NC-ND 4.0) License, which permits non-commercial reuse, distribution and reproduction in any medium, without any changing, provided the original work is properly cited.*

Yayıncı Notu: Yayıncı kuruluş olarak Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) bu makalede ortaya konan görüşlere katılmak zorunda değildir; olası ticari ürün, marka ya da kuruluşlarla ilgili ifadelerin içerikte bulunması yayıncının onayladığı ve güvence verdiği anlamına gelmez. Yayıncının bilimsel ve yasal sorumlulukları yazar(lar)ına aittir. TÜBA, yayınlanan haritalar ve yazarların kurumsal bağlantıları ile ilgili yargı yetkisine ilişkin iddialar konusunda tarafsızdır. / *Publisher's Note: The content of this publication does not necessarily reflect the views or policies of the publisher, nor does any mention of trade names, commercial products, or organizations imply endorsement by Turkish Academy of Sciences (TÜBA). Scientific and legal responsibilities of published manuscript belong to their author(s). TÜBA remains neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.*